
Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2021:5

Behörighetsprövning

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2021:39 i vilken motionären föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att präster som har en anställning i Svenska kyrkan inte ska omfattas av reglerna om behörighetsprövning i domkapitlet när de söker en annan anställning.

Utskottet anser att skälen för behörighetsprövningen väger tungt och att reglerna om när behörighetsprövning ska göras sammantaget är väl avvägda, varför utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2021:39 punkt 1,
2. avslå motion 2021:39 punkt 2,
3. avslå motion 2021:39 punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2021:39 av Leif Nordlander, Behörighetsprövning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att

1. i tjänst varande präst inte ska behöva behörighetsprövas på nytt,
2. en präst som inte har tjänst ska vid återgången i tjänst behörighetsprövas,
3. en kyrkoherde, efter genomgången kyrkoherdeutbildning eller minst fem års sammanhängande tjänst som kyrkoherde, ska anses behörig utan upprepad prövning så länge han/hon inte varit borta från tjänst i Svenska kyrkan.

Bakgrund

Bestämmelser om behörighetsprövning och yttrande vid anställning av präst finns i kyrkoordningens 34:e kapitel. När ansökningstiden för en ledigförklarad befattning som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt gått ut, ska den som har att besluta om tillsättningen översända ansökningshandlingarna till domkapitlet. Domkapitlet ska pröva de sökandes behörighet och yttra sig över de behöriga sökande (34 kap. 13 §). Vid tillsättning av präst i Svenska kyrkan i utlandet gäller särskilda bestämmelser (34 kap. 12 a §). Den enda tillsättning av präst som inte behöver underställas domkapitlet vad gäller behörighet att anställas på viss befattning är vikariat som är kortare än tre respektive sex månader.

Det finns även bestämmelser i kyrkoordningens 34:e kapitel om behörighetsprövning och yttrande vid anställning av diakon.

Villkor för behörighet

Domkapitlet prövar den sökandes behörighet dels att utöva uppdraget som präst, dels till den aktuella befattningen.

Av 34 kap. 8 § kyrkoordningen framgår att endast den som är behörig att utöva uppdraget som präst enligt bestämmelserna i 31 kap. får vara anställd som präst. I 31 kapitlet finns bestämmelser om uppdraget som präst, bland annat på vilka grunder någon som inte har vigts till präst i Svenska kyrkans ordning utan är prästvigd i en annan kyrka av domkapitlet får förklaras behörig att utöva uppdraget som präst.

I 34 kap. 9–10 §§ kyrkoordningen finns de särskilda villkor som gäller för behörighet att anställas på olika befattningar som präst.

Behörig att anställas som domprost eller kyrkoherde eller på ett längre vikariat än tre månader på en sådan befattning är den som har varit anställd som präst i Svenska kyrkan i minst tre år och har genomgått den utbildning som har fastställts av kyrkostyrelsen. Behörig att anställas som komminister, kontraktsadjunkt eller stiftsadjunkt eller på ett längre vikariat än sex månader på en sådan befattning är den som har varit anställd som pastorsadjunkt i ett år, eller som vid tidpunkten för tillträdet av den sökta tjänsten kan antas ha fullgjort sådan anställning. Om särskilda skäl finns får domkapitlet medge undantag från dessa villkor.

För samtliga nämnda befattningar finns ett villkor att den som anställs ska ha förklarat sig beredd att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst oavsett deras kön och från det villkoret kan inte undantag medges.

Domkapitlet kan enligt 34 kap. 11 § även ha uppställt särskilda villkor för en befattning som ska vara uppfyllda, exempelvis viss utbildning inom sjukhussjälavård för en anställning som sjukhuspräst.

Domkapitlets yttrande

Domkapitlet ska enligt 34 kap. 9–10 §§ även yttra sig över de behöriga sökandena till anställning som präst utifrån de särskilda krav som befattningen ställer.

När centralstyrelsen föreslog denna bestämmelse i kyrkoordningen angav styrelsen i sin skrivelse till kyrkomötet (CsSkr 1999:3, s. 2–49) att inte enbart uppfyllandet av vissa generellt utformade behörighetskrav ska ligga till grund för beslut om anställning utan att det också är viktigt med hänsynstagande till särskilda krav i den aktuella befattningen. För att församlingens verksamhet ska kunna bedrivas på bästa sätt är tillgången till kvalificerad och för uppgiften lämplig personal av största vikt. Det är angeläget att rekryteringar grundas på ett genomarbetat underlag. Centralstyrelsen menade att med hänsyn till domkapitlets roll som tillsynsorgan, inte bara över dem som har ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst utan också över församlingarna i deras fullgörande av sin grundläggande uppgift, är det motiverat att domkapitlet i det aktuella hänseendet tillförsäkras inflytande.

Domkapitlets yttrande kan ses i perspektiv av stiftets grundläggande uppgift att främja och ha tillsyn över församlingens liv. Till skillnad mot behörighetsprövningen är yttrandet inte bindande, men är avsett att vara ett stöd för det kyrkoråd som ska besluta om anställningen.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:39.

Enligt utskottets mening är behörighetsprövningen i domkapitlet inför anställning av präster och diakoner en viktig ordning för att hålla samman kyrkan, utöva tillsyn över präster och församling och för att sambandet mellan stift-församling-präster/diakoner ska återspeglas i anställningsförfarandet. Regleringen om behörighetsprövning inför anställning kan i vissa fall medföra administration som framstår som onödig och tidsödande, exempelvis när samma präst återkommande anställs av en församling i kortare perioder. Utskottet menar dock att skälen för behörighetsprövningen väger tungt och att reglerna om när behörighetsprövning ska göras sammantaget är väl avvägda. Däremot kan delegationsmöjligheten framhållas, dvs. att domkapitlet inte alltid måste fatta beslut i plenum i beslut om behörighetsprövning och yttrande över präster och diakoner som söker anställning, utan kan delegera beslutsrätten (9 kap. 5 b § andra stycket punkten 2 kyrkoordningen). Därigenom kan tiden från att begäran om behörighetsprövning inkommer fram till att beslut fattas, i många ärenden bli betydligt kortare. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2021:39 ska avslås i sin helhet.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Margareta Nisser-Larsson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Margareta Nisser-Larsson, ordförande, Maria Johansson-Berg, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Lisbeth Göranson, Stig Eriksson, Jonas Chongera, Helena Nordvall, Hanna Unger, Linda Sjöo och Torbjörn Arvidsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Birgitta Eliasson, Sebastian Ekeröth Clausson, Linda Isberg, Sten Janson, Hans Weichbrodt, Lars Arvidsson och Jan Björkman.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.